

Сен эркин адаммысан яда къулмусан?

Налат болгъур оьлтюрювчю, отгъа сужда къылывчу Абу Люлоат, эртенги намаз къылынагъан заманда адамланы арасындан оьтюр ва, арслан-къапланланы арасындагъы чагъан йимик, биринчи сыдрада токътагъан. Ол артдан таба Умаргъа уьч керен хынжал чанчгъан ва гъатта савлай асгерни алдында да титиремейген игит ерге йыгъылгъан.

Ибрагъим Ибрагъимов

Яралангъан Умарны уьуне элтелер, шонда ол эсин тас эте, ва асгъабалары ону эсге гелтирип болмай, шо буса оланы абдырата. Тек оланы арасындан бириси Умарны намазгъа бакъгъан сюююн эсге ала ва: «Ону эсине намазны салыгъыз, намаз – ону сюйген иши. Эгер намаз да ону тургъузмаса, дагъы башгъа бир зат да шону этме болмажакъ», – деп, таклиф эте. Таклифни къабул этип, асгъабалар шоллай этип къарама токъташа.

Олар: «Намаз, гъей муьминлени башчысы, намаз», – дей айтып да битгинче, Умар: «Аллагъ гъакъына, намаз этме герек», – деген сёзлер булан атылып тура. Сонг ол жувуна ва, намазлыкъда эретурп, намаз къылма гирише.

Яраларындан агъагъан къангъа ва осаллашгъанлыкъына да къарамайлы, эре турма ва намаз къылма Умарны не зат борчлу эте? Къаны гетмекликден эсин тас этген ва эсге гелмейген адам «намаз» деген сёзню эшитгенде, сесгенип уяна. Неге тюююл, намаз шо – Къудратны Еси булан аралыкъ тутув. Расулюллагъны Бухари ва Муслим етишдирген гъадисинде булай айтыла: «Намаз къыла туруп адам Еси булан аралыкъ туту». Шону англап, бизин муьмин ата-бабаларыбыз намазны озлени Яратгъаны, Оьзюнден кёмек тилевчю булан аралыкъ тутувну биринчи ерге салгъан.

Энни бизин гъарибиз озь-озьюне шулай суаллар булан багъып къарасын: «Бугюн мен бары да зат озьюню гъаким-

лигиндеги Къудратны Еси Аллагъ, мени Яратгъаным булан аралыкъ тутудумму? Яда Есибиз булан аралыкъ тутувдан эсе, исси орунну артыкъ гёрдюмму?» «Бугюн мен эртенги намазны заманын къутгъардан къоркъуп уяндыммы? Яда ишге гечигерден къоркъуп уяндыммы?» Бизин гъарибиз: Агъмат, Гъамзат, Умар, Гъюсейн деген ва башгъа тюрюлю макътавлу бусурманланы атларын юрютебиз,

оланы гъариси озлени яхшылыкъы булан сав дюньяны гъайранлыкъгъа къалдыргъан. Сен шо атлагъа лайыкълымысан? Сен, олар йимик, Аллагъны герти къулумусан? Сен шологъа ошама сама караймысан? Къарамай бусанг, балики, атынгны да алышдырарсан, мисал учун, Жими, Франческа, Виолетта деп ат тагъарсан?

» 6

Номерде:

бет 3

Кеп чегивлени сыры...

бет 4

Бусурман тиштайпаны лап оьр къыйматлары

бет 6

Гъалиги технологиялар: болма имканлы заралдан яшланы нечик къоруума герек?

Йыламагъа гери урула...

Ахырынчы бир нече йыл Норвегияны закон чыгъарагъан системасы гъакъыл булан англап болагъан бары да дазулардан чыкыгъан йимик гёрюне. Бир-бир законларын гъаран англамагъа къарасанг да, башгъаларын буса, гёз алдынга да гелтирип болмайсан (мисал учун, Норвегияда уйленивню 30 тюрюлю къайдасы, кюю бар бар).

Зайнаб Сабанаева

Гъали-гъалилерде къолума ажайып бир макъала тюшген эди. Онда язылгъан кюйде, Норвегияны янги законларына гёре, энниден тутуп бу пачалыкъда йыламагъа гери урула...

Башлап, бу янгылыкъ бош сёз, масхара яда белгили тюююл ерлерден алынган хабардыр деп эсиме гелди, тек яхшы излеп къарагъанда ойларым терс экенни англадым: макъалада язылгъан сёзлер герти болгъан экен.

Гертисин айтса, Норвегияда йыламагъа ярай, тек шону учун токъташдырылгъан ерлер ва токъташдырылгъан заманлар бар, йылап кеп гъалынгны-кююнню гёрсетмеге ихтиярынг ёкъ.

Масала, суд болуп турагъанда, авлетингни гележгин чечме жыйылгъан адамланы арасында йыламанг – битди, сен озьюнгню къолда тутуп болмайгъан адам деп айтылып, авлетингни сенден чыгъарып ала. Норвегияда яшгъа тавушун яда къолун гётерсе, ону гъалы (психикасы) бузула деп, ата-анадан шос-

сагъат авлетин алмакылыкъ бар. Герти ата-анадан айрылгъан авлетлер кёбюсю гезикде бир жыныслы булангы (пич) агълюлеге бериле. Гы, булай заманда буса, яшны психикасы бузуламай дагъы? Тююн айтса, о гъакъда ойлашагъан гъеч адам ёкъ. Муна сизге макъталгъан демократия...

"Норвегиягъа гелеген кёбюсю туристлер онда йыламагъа ярамайгъанны билмейлер. Мен докторманы арасында йылагъанда, оланы бириси, мен гъакъылдан тайышгъан ва авлетлеримни менден алма герек деп, магъа къаршы сёз язды ва судлагъа юрюме тюшдю", – дей Ирина Бергсет дейген къатынгыши. Ол кеп судлардан сонг, бир яшын Россиягъа алып къайтды, бирдагъы яшы буса гъали де Норвегияда.

» 4

Норвегияда гъалал къубагийик эт чыгъарагъан болгъан

Гетген йылы декабрь айындан башлап Норвегиядагъы Нур-Трэнделаг деген губернияда гъалал къубагийик эт чыгъармагъа башлагъан ва шолайлыкъны гертилейген сертификат да бере. Бу гъалал этни аслу яны Ослода сагажакъ деп къаравуллана, олай да бир пайы Дубаини айтылгъан ресторанларына йибери лежек.

Гъалал этни болдурув къубагийик сакълав булан маш-гул саам деген къавумлагъа уллу гелим гелтирежек деп гъисап этиле. Ондан къайры, олар булайлыкъ булан къазанып, оз гъайын, яшав гъалын яхшылашдыраргъа уллу умут бар.

Устьевюне, Норвегия озлени бусурман ватандашларыны гереклигин болдурмагъа болажакъ, неге тююл йыл сайын бу улкеде яшайгъан Ислам динни юрютегенлени санаву артып тербейгени алдан берли ачыкъ.

Къубагийикни гъалал эти – тыш пачалыкъланы сатыв-алывуна ёл ачагъан мал санала, неге десе бу этни ажайып падаасыны ва арив тутувуну гакъында эшитсе де, бусурманлар ону ашамагъа болмай болгъан. Энни буса, ёл ачылгъан!

Ингилис журналистлер бир айгъа ичкисин къоюп къарагъан болгъан

New Scientist деген британ журналны мухбирлери тамаша иш этген болгъан: олар бир айны узагъында ички ичмей къарамагъа токъташа. Ичкисиз йиберген заманны ичинде бу сынава ортакъчылыкъ этген бары да адам савлугъу яхшы янгъа багъып алышынгъанын гъис эте.

Олар токъташдыргъан кюйде, ичкисиз оьтген айны ичинде бавур къайтып яхшы ишлемеге башлай, къаркъараны авулугъу кемий, юху къатты бола, олай да холестеринни даражасы тѣбен тюше.

Ахтарывлар гѣрсетгени йимик, ичкини беш жумагъа къойгъанлыкъ авулукъну 1,5 килограмма аз эте, холестеринни даражасын орта гъисапда 5 процентге

кемите. Бавурдагъы май буса, 15 процентге ювукъ ирий, къандагъы шекерни оьлчевю де дѣрт пайдан бир пайына ерли ёкъ бола!

«Ичкисиз каникуллар» олай да психология янгъа да таъсир этегени ачылды. Сынаван оьтгенлер къатты юхламагъа ва айлана якъгъа агъамиятлы янашагъан болду.

«Ичкини къоюв яшавлукъну даражасын хыйлы яхшылашдыра ва ишдеги устыюнюклеге талпынмагъа кѣмек эте. Сатывда шолай натижалар берген дарманлар сатыла буса эди, ону шосагъат алып битдирер эди», – дей ахтарывну барышына тергев этген доктор Раджив Джалан.

Дагъыстанлы улан Пайхаммарны яшавуну гъакъындагъы конкурсда биринчи ерни алгъан

Гъали-гъалилерде Аллагъны Элчиси ﷺ тувгъан Раби уль-аввал айгъа багъышланып, Грозный шагъардагъы Кунта гъажи Кишиевни атындагъы Россия ислам университетде Пайхаммарны ﷺ яшавуну яхшы биливню региона конкурсу оьтгерилген болгъан. Ярышлар оьзлер де сокъур яшланы арасында юрюлген болгъан. РФ-ни дѣрт регионундан: Мычыгъышдан, Ингушетиядан, Дагъыстандан ва Аштархан областдан гелген бешер уландан топлангъан нечесе команда аявлу Пайхаммарыбызны ﷺ яшавуну ким яхшы билегенге тогъа тартды.

Ярышларда гѣзлери гѣрмейген 40 сакъат яш ортакъчылыкъ этди. Олагъа 48 сорав гъазирленген

болгъан, гъар командагъа 12 сорав тиеген кюйде. Соравлар барысы да Пайхаммарны ﷺ яшавуну гъакъында болгъан.

Конкурсну натижаларына гѣре, биринчи ерге Сайт Сайитгъусейнов дейген дагъыстанлы улан чыгъа. Ярышларда къонакъ гъисапда ортакъчылыкъ этген белгили дин чалышывчу Али Полосин Сайтни билимине оьр багъа берди.

Конкурсну онгаргъанлар сакъат яшлагъа кѣмек болсун деп, гъар алгъан ерине гѣре олагъа акъча савгъат берген болгъан: биринчи ерге – 40 минг манат, экинчи ерге – 30 минг манат, уьчюнчю ва дѣртюнчю ерлерге – 15-ер минг манат.

Сочиге бусурман жамият имамланы йибережек

Сочиде оьтгерилеген 2014-нчю йылы Олимпия оюнларына дин масъалагъа да агъамият берлижек. Онда динара уьч центр иш гѣрежек ва дюньяны лап уллу беш динни – Хачперслени, Исламны, Ягъудилени, Буддизмни ва Индуизмни вакиллери ибадат этмеге болажакъ. Гъалиге гъар динни талапларына гѣре къыйышагъан ибадат учун уьйлер этилип битген. Россияны бусурманларыны атындан онда алты имам ва шончакъы оланы кѣмекчиси иш гѣрежек.

Олимпиадада бары да динлени вакиллери иши булан Россияны динара Совети машгул болажакъ.

Олимпия оюнлар башлангъынча бир аз алдын спортсменлер ва къаравчулар гелмеге башлагъаны йимик, шо кепде ругъанилер де алданокъ гелип, иш этмеге башлагъан.

Учредитель
Благотворительный фонд «Путь».
Газета печатается по согласованию и одобрению
Духовного управления
мусульман Дагестана

Редакционный совет
Председатель редакционного совета
муфтий РД
Ахмад-хаджи АБДУЛАЕВ
Асхабали МУРЗАЕВ

Главный редактор
Заурбек (Абдулла) ЯИКБАЕВ

Редактор
Абдул-Азиз МИЧИГИШЕВ

Дизайн, вёрстка
Мухаммад МУСАЕВ
Иса ОМАРОВ

Менеджер
Мухаммад ХИРИЯСУЛАЕВ
Абдусабир АХМЕДОВ

Газета зарегистрирована Федеральной службой по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций.

Свидетельство о регистрации ПИ № ФС 77-42079 от 24 сентября 2010 г.
Индекс 51325
При перепечатке ссылка обязательна.

Набрано и сверстано на компьютерной базе газеты «Ас-Салам».
Отпечатано в ООО «Дом печати»
по адресу: пр-т Акушинского, 20.

Заказ № _____
Сдано в печать 31 января 2014 г. в 18:00
Тираж 2.450 экз.

Адрес редакции
367015, РД, г. Махачкала,
ул. Аскерханова 13а.

Телефоны:
Редакция: (8722) 51-85-22.
Подписка и доставка по г. Махачкала: 914-222.
по Республике Дагестан: 8-988-699-28-24.

E-mail: assalamweb@gmail.com;
www.assalam.ru

Кеп чегивлени сыры . . .

Шагъарны кеп къабатлы, кеп квартирли уйлерини бири-сини бир майданчасында эки хоншу яшай болгъан. Оланы бириси башгъасындан бай да болмагъан, буса да биринчи хоншу экинчисин гюллей болгъан, ва шо саялы огъар бириси хоншусу мебели де оюзюнкинден яхшы, алтыны да кеп гёрюне, гъатта ону къатыны да оюзюнкинден исбайы деп эсине геле. Ону гюнчюлюк къыйнай, ва хоншусун, гъар тюрлю соравлар берип, башын инжите:

– Къурдашым, айтсана, сагъа нечик онгайлы геле? Сен гюн сайын, сагъат сайын байыгъасан! – деп тува.

Хоншусу да, йыргылаулау гезлери булан иржайып:

– Бары да зат учун Аллагъа макътав болсун! – дей.

Шоллукъда олар оьмюрюн йибере, тек гюнчо хоншу къурдашыны «сырын» билип болмай.

Башы чал бола, абурлу гёрюношге геле, тек ону юрегин, алда йимик, гюнчюлюк къыйнай.

Гюнлени бир гюнюнде шонча йылланы узагъында оьзю гюллеп тургъан хоншусу жан мукъамда экенни биле. Ону башына: «Барып, ону булан савболлашма тюшедир», – деген ой геле. . .

– Гы, сенмисен къурдашым!.. – деп, аврув гъаран иржайып, – гел, гир! Сени гёргениме шатман, – деп, ястыкъдан бираз гётерилип, къурдашы булан саламлаша.

– Ят, ят, тербенме. Къырылында олтурарман, – дей гёрме гелгени.

– Муна, гёресен дагъы, гете тураман, – дей аврув. – Мунча

йыллар дюньяда яшагъанман, узакъ къалмай бары зат учун Яратгъаныбызны алдында жавап бережекмен.

Тек хоншусу оьле турагъан адамгъа тынгламай: «Бу чу гертиден де оьлме тура ва оьзюню байлыгъыны сырын биревге де айтмай, оьзю булан алып гетме тура!» – деп ойлаша.

Гъатта жанмукъамдагъы адамны тешегинде де, дуа охуйгъанына орнуна, гюнчо, лап умут узюп, ону къолун къысып тутуп, къарсалавлу гъалда:

– Тынгла чы, сен тизив яшавну оьздюнг, бир заманда да бир затда да тарчыкълыкъыны сезмединг. Мен сагъа сырынны чечмекни гъакъында кеп керенлер тиледим, тек сен янгыз иржайып къоя эдинг. Гъали оьле турасан. Шо сагъа

не тарыкъдыр? Магъа айт, баллики, сени онгайлы яшавунгуну не буса да бир, сигърулу гъу бардыр! Ял барып тилеймен, шо сырны магъа ач!

– Сырны? – деп, аврув хоншусуна тамаша болуп къарай.

– Сен не сырны гъакъында айтасан? Мени бир заманда да сырм болмагъан.

– Дюр сагъа! Олай буса, бары да зат сагъа нечик енгил табыла эди дагъы? Ёкъ, о негъакъ тюрлю! Мен сагъа сигърулу сёзлени яда нени буса да бир затны айтмакъны тилей эдим, сен буса даим пысып тура эдинг!

– Тюз айтмайсан, – деп жавап бере жан мукъамдагъы адам.

– Мен сагъа сен айтагъан шо сигърулу сёзлени гъар заман айта эдим, шо сёзлер гертиден

де гъайран ва берекетли, тек сен оланы эшитмей эдинг, даим оланы къулакъ артындан йибере эдинг, неге тюрлю, сени юрегинги гюнчюлюкню къарангылыгъындан толгъан эди ва шоланы сыйышдырып болмай эди.

– Буса шоланы магъа бирдагъы керен айт! Шолар не сёзлер эди?! Магъа айт! Жан мукъамдагъы адам чыдамсызлыкъдан къыздырмабезек тутгъан хоншусуна языкъсынъвлу къарап, башын чайкъай, сонг къаравун йыракълагъа бакъдырып, ачыкъ юзю булан ахырынчы керен: «Бары да зат учун Аллагъа макътав болсун!» – деген.

Гертиден де, Аллагъа разилик билдирив бизин онгайлыгъыбызны кюрчюсю ва бор-

чубуз гысаплана, неге тюрлю, бары да яхшылыкъ Аллагъдан геле. Биз адатлы гъалда къабул этеген затлар: уй-ожакъ, мал-матагъ ва кеп тюрлю оьзге затлар Аллагъны шабагъатлары гысаплана. Адамны барбарлыгъы Къудратны Есини ихтиярлыгъында ва бары да зат Ону пурманына гере этиле. Сюе буса – къоя, суймей буса – ала. Къудратны Еси бизге Къуръанда англатагъан кюйде, разиликни кемеклиги булан берекет де арта. Къуръанда Аллагъ булай айта (маънасы): «Эгер сиз яхшылыкъны хадирин билсегиз, Мен сизге дагъы да кеп яхшылыкъ берермен!» («Ибрагим» сура, 7-нчи аят).

Къуръанда суратланагъан артдырыв оьзюне бары да затны, савлукъну, мал-матагъны, яшавну ва шолай башгъаларын къоша. Къуръанда Аллагъ Карунну гъакъындагъы таварихни гелтире, ол оьзюню ихтиярын дагъы бары да мал-матагъ ону гъакъылыны ва къастыны натижасы деп гысап эте болгъан. Шону учун Аллагъ ону дюнья яшавунданокъ такъсырлагъан, ону ер ютгъан. Адамны гъаракаты – оьзю учун адамгъа байлыкъ берилген себеплени бириси, тек байлыкъ янгыз Аллагъдан гелме бола. Бусурман учун лап яхшы савгъат ону иманы болур. Шонда Ерни ва Кёкню бары да яхшылыкълары бардыр, шо бизин юреклени ва яшав ёлубузну шавлаландыра. Гелигиз, Аллагъ савгъатгъа берилген яхшылыкъланы хадирин билеген ва огъар разилик билдиреген къулла болайыкълар!

Гъалима Файзулина

Ислам дин билимлени яйывну агъамиятлыгъыны гъакъында

Бусурманлар Аллагъа этеген ёлну билимлерин генгешдиривню гъажатлыгъын башдан гечире, нечик чи Къудратны Есине ювукъ болув ишде шо билимлени пайдаландырма тюше. Шо билимлер жамият яшавну бары да даражаларында: университетлерде, школаларда, базарларда, межитлерде, орамларда, поездлерде ва шолай башгъа ерлерде гъажатлы бола. Къудратны Есине бизин ювукъ болувубузгъа болушлукъ этеген шо агъамиятлы затланы гъакъында биз даим бир-бирибизни эсибизге салып турма герекиз. Нуруддин Занки, оьзюню шакиртлерин тарбиялай туруп, оланы имам аль-Къазалини «Игъйя уллюмууддин» деген китабына гере охутгъан. Шо школаны Салагъуддин Аюби йимик белгили адамлар битдирген, ону асгерлерин Байт уль-Мукъаддасны азат этген. Уьммет Къудратны Есин эсге алывну артдырывгъа болушлукъ этеген билимлеге гъажатлыкъны башдан гечире. Къудратны Есин эсге алыв (зикр) шайтанны къуалай. Биз шайтан осал экенге инанабыз, нечик чи, Къудратны Еси бизге шо гъакъда булай айтгъан (маънасы): «... Нечик чи шайтаны пыш-

дырыкълары нечакъы макюрчо болса да осал, ва гъакъыкыат уьстюн болур!» (Къуръан, 4:76).

Аллагъны эсге алыв шайтанны къуалайгъангъа шеклик ёкъ. Шайтанны пышдырыкъларыны теренине тюшмекде гъажатлыкъ бармы дагъы? Инсан Аллагъны эсге алывда гъажатлы, неге тюрлю, шо огъар оьзюне тюшонме имканлыкъ бере. Аллагъны атын эсгермек булан, шайтан арек таяр. Тек не затны яхшылыгъындан шайтан бизге таъсир эте? Эгер инсанны юрегини тунукулугъу, напсыны яманлыкъгъа гъасиретлиги, эгер ругъ аврувлары, эгер юрек аврувлары болмаса, шайтан оьзюню пышдырыкъларын этме болмас эди!

Инсан шолай гъалгъа етишме боламы? Бола. Шо гъар далил бармы? Шону Пайхаммарны ﷺ шулай сёзлери исбат эте: «Гъей Умар, гъакъ герги кюйде, шайтан сенден сакълана» (инамлы иснад, ас-Суюти «Жамиу ас-сагир» китабы). Шайтан сагъа гъакимлик этме чи нечик де болмажакъ ва шеклик тувдурмажакъ, о сенден кюркжажакъ ва тайышажакъ. Пайхаммар ﷺ булай айтгъан: «Гъей Ибн аль-Хаттаб, мен юрегим Ким-

ни гъакимлигинде буса Ону булан ант этемен, шайтан къайсы ёлда къаршы болса да, о борчлу гъалда башгъа ёлгъа бурулажакъ».

Асгъабалар да шолай болгъан, олар шайтанны гъайын этеген, шайтан да олагъа ювукъ болардай гючо болмагъан, неге тюрлю, олар оьзлени ругъун камиллешдирген, Аллагъа таби этген ва шайтанны ёлу булан юрюмеген. Агълю-суннаны – имам Агъмат ибн Ханбалны (оьзюне Аллагъ рази болсун) гъакъындагъы хабарны эсге алыгъыз. Ол оьлю мукъамда болгъанда, ону къырындагъы къурдашлары «ла илагъа илла лагъ» деген сёзлени такрарлап тургъан.

Шо многълетде ол: «Ёкъ, бир заманда да, бир заманда да», – деп айтгъан. Агълю-суннаны имамы Агъмат ибн Ханбала «Ла илагъа иллаллагъ» деген сёзлени айтгъанда, «Ёкъ, бир заманда да» деген сёзлени оьлю мукъамда турагъанда айта! Чувлукъ тувулуна, ону ювукъ адамлары ва шакиртлерин кюркжув ва талчыкъ къуршай. Сонг имам гезлерин ача, бираз эсге геле. Ол: «Сиз не буса да бир зат айтдыгъызмы? Сиз не буса да бир зат айтдыгъыз-

мы?» – деп сорагъан. Огъар: «Айтдыкъ, биз «Ла илагъа илла лагъ» деген сёзлени айтдыкъ, сен буса: «Ёкъ, бир заманда», – деп айтдын», – деп жавап берелер. Имам булай англатгъан: «Мен сизге айтмай эдим, мени яныма иблис гелген эди, бармагъын хапгъан кюйде ол магъа: «Гъей, Ханбаланы уланы, сен менден гетесен! Мен сени гъакъ ёлдан тайышдырма болмадым» – деди. Ол менде оьзюню оьзю уллу гёрювню тувдурма суйген эди, шогъар гере мен огъар: «Ёкъ, бир заманда да», – деп айтдым. Агъмат ибн-Ханбала, жаны къаркъарасында бола туруп, шайтанны шолай пышдырыкъ-ялгъанына ирия болмажакъ гез алгъа тутгъан. Олар оьзлени юреклерине шайтанны ювукъ болма къыймайгъан, Аллагъны нюрю булангъы адамлар. Олар шайтанны пышдырыкъларындан, башгъалардан эсе артыкъ сакъ болгъан. Шо гъар гере бизге де оьзюбюзню шайтандан сакълавну къайдаларын билмек гъажатлы. Аллагъ бизин шайтандан сакъласын.

Шайхъ Гъаиб Али Жифрини ваъза-насиббатыны стенограммасы

Болма ярай

Къудратны Еси Аллагъ булай айтгъан (маънасы): «Болма ярай, сизин учун яхшылыкъ гысапланагъан зат сизге багъыйсыз болмакъ бар. Ва болма ярай, сиз сизин учун яман гысапланагъан затны сюесиздир» («аль-Бакъара» сура, 216-нчы аят).

Магъамматарип Абдулаев

Бизге биз ушатмайгъан затлар болагъанда, шо аятлар бизин гез алдыбызда бола буса нече де яхшы болажакъ эди. Бизин учун яхшылыкъ не затдадыр – биз ушатагъан затдамы яда, некъадар, бизин пашман этеген затдамы гъакъыкъат муна шоңда. Болуп турагъан затланы янгыз бош ягъына къарамагъыз. Къудратны Есини бары да затда бизден яшыртгъын терен гъакъыллыгы барны эсге алыгъыз. Къуръанда эсгерилеген таварих шону исбатлай. Шо Мусаны ва Хизрини таварихи. Хизри Муса къабул этме болмайгъан затланы эте болгъаны эсге алыгъыз. Хизри этеген ишлени гъакъыкъат якълары, ва этеген ишлери тюз ва герти болгъаны сонгъа таба ачыкъ бола. Бизин яшавда да шоллай. Бир-бирде бизин учун бир тюрло багъыйсыз гъаллар тувулуна. Тек Къудратны Еси бизин учун не зат яхшы экенни биле ва Ол терен гъакъылны Еси. Сизин яшавугъызда багъыйсыз гъаллар нече керен яхшы якъгъа айлангъанны эсге алыгъыз.

Юсуп пайхаммарны ﷺ къуюгъа ташлагъанлар, шо буса ону оьрге гетерген ва Мисрини гъаким башы болгъан. Къудратны Есини гъукмусуна бары да зат таби бола. Ва Аллагъ гъакъыкъатны айта (маънасы): «Болма ярай, сизин учун яхшылыкъ гысапланагъан зат сизге багъыйсыз болмакъ бар. Ва болма ярай, сиз сизин учун яман гысапланагъан затны сюесиздир» («аль-Бакъара» сура, 216-нчы аят).

Авамлар токъгашдырагъан йимик, бир зат да эсде ёкъдан болмай. Къуръанда айтылагъан кюйде, Къудратны Есини пурманы, терен гъакъылы ва алданокъ гёрсетивю булан этиле. Къуръанда булай айтыла (маънасы): «Гертиден де, Биз гъар затны алданокъ этилген гёрсетивге гере яратгъаныбыз» («аль-Къамар» сура, 49-нчы аят). Гъар агъвалатны оьзюню терен гъакъыллыгы бар, тек о адамлардан яшыртгъын.

Олай да Ер юзюндеги яшав шо инсан сынавлардан оьтген ер экенни де унутма ярамай. Къудратны Еси шо гъакъда булай айта (маънасы): «Биз сизин сынамакъ учун яхшылыкъ ва яманлыкъ булан гъавасландырабыз» («аль-Анбия» сура, 35-нчы аят).

Сынав аврув яда савлукъ, байлыкъ яда ярлылыкъ, бу яшавда не болса да – багъыйлы ва багъыйсыз гъаллар башдан гечирилсе де – шолар барысы да адамланы сынамакъ учун этиле.

Мал-матагъ ва ярлылыкъ шол-

лукъну яда Къудратны Есини ачувуну белгиси туюл. Аллагъ яхшыгъа да, ямангъа да байлыкъ бере, ва биревюлейине – муъмин де, гюнагълы да ярлы болма бола. Ярлылыкъ яда байлыкъ шолар адам учун имтагъандыр. Маънасы шулай: «Ким къыйынлыкъда чыдамлыкъ ва шатлыкъда разилик гёрсетсе, шо гъакъ герти кюйде насипли ишде уьстюню болур».

Абдуллагъ ибн Абжар булай айтгъан: «Инсанны разилик

билдиривюн гёрмек учун, ол савлукъ булан сынала. Ону чыдамлыкъын тергемек учун, къыйынлыкълар булан сынала». Бу дуньяда ону башына нечик уллу сынавлар тюше де, бириси дуньяда о тарыжакъ такъсырлавлар булан тенгледиргенде, бир зат да туюл.

Анас ибн Малик тапшургъан кюйде, Расулюллагъ ﷺ булай айтгъан: «Аллагъ оьзюню къулуна яхшылыкъ ёрай буса, Ол къулун бу дуньяда такъсыр-

лай. Эгер Ол оьзюню къулуна яманлыкъ ёрай буса, такъсырлавлу Къыямат гюнге ерли артгъа сала» (ат-Тирмизи, Ибн Маджагъ етишдирген гъадис). Муъмин адам Къудратны Есини терен гъакъылына инамлы болма ва Ону рагъмулугъуна умут этме герек, неге туюл, гертиден де, Къудратны Еси булай айтгъан (маънасы): «Аллагъ бизден гечме ва рагъмулу болма сёз бере. Рагъмуну Еси Аллагъ бары да затны биле» («аль-Бакъара» сура, 268-нчы аят).

Йыламагъа гери урула . . .

1 « Норвегияда йылама ярамай буса, Скандинавияны оьзге пачалыкъларында иш бютюнлей башгъа: йыламай бусанг яда гъеч аз йылай бусанг, гъакъылдан тайышгъан деп айтылына. Тек оланы законларында йыламакълыкъны гъакъында бир сёз де айтылмай, олай болгъанда, суйсенг йылайсан, суймесенг йыламайсан, закон якъдан бирев де къоркъутуп болмай.

Авлетлерине ихтиярсыз къалгъан къатынгишини ругъ яндагъы гъалын англама къарайсан. Гъар ана, яман затлардан арек этип авлетин, яхшы кюйде сакълама къарай. Оьзюнден алып башгъа агълюге берме сюегенни англагъан ана, йылама туюл, дагъы да бетер затланы этме бола. Биз билеген кюйде, эргишиден эсе къатынгишини 9 керенге эмоциясы артыкъ бола. Ана юрек йимик, бир юрек де аврумай авлетте. Суд болуп турагъанда, къыйын-къыйын соравлар берсе, ол ана нечик йыламай болсун деп ойшласан?!

Шоланы барысын да Ислам дин булан тенгледирип къарасанг, Аллагъ берген ихтиярларынг да, къылыкъ, эдеп деген англавлар бири бири булан нечик арев гелишип къалагъанны англайсан. Бизин динибизде, къатынгишиге, хасокъда анагъа, уллу гъюрмет этиле, ана бек сыйлана.

Къуран каламда Аллагъ булай айта (маънасы): " Магъа ибадат этигиз, Менден оьзгени еси этмегиз, Магъа ортакъчы тутмагъыз, ата-анагъызгъа да яхшы болугуьз".

Абу Гъурайра дейген асгъабадан булай

етишдириле: бир гиши Пайхаммаргъа ﷺ гелип, булай сорагъан: "Гъей Аллагъны элчиси! Инсалардан инг де мен оьзюне яхшы янашмагъа герекли адам кимдир?" Пайхаммар ﷺ: "Ананг", – деп айтгъан. Ол: "Сонг кимдир?" –

деп сорагъан. Пайхаммар ﷺ: "Ананг", – деген дагъы да. Ол гиши уьчюнчю гезик сорагъанда да, Пайхаммарыбыз ﷺ: "Ананг", – деп айтгъан бу гезик де. Ол дёртюнчю гезик сорагъанда буса, Мухаммад Пайхаммар ﷺ: "Аганг", – деп айтгъан. Женнет аналаны аякъ тубюнде экенни де Пайхаммарыбыз бизге етишдирген. Шо кюйде Ислам дин къатынгишини сыйлай.

Норвегияны янгы законлары яшы болуп болмайгъан "агълюлеге" авлетлер бермек учун этилип турагъан политика экенни англамагъа къыйын туюл. Тек бу иш адатлы агълюлени бузагъангъа къулакъ асылмай.

Булар барысы да гъакъыл булан англап болмайгъан затлар, закон булан яралса чы, уллу къоркъув берер. Гъалиги заманда, Норвегия яшавгъа гере, лап да бай гъукумат деп айтыла, гертисин айтса, о бек амалсыз пачалыкъ, неге туюл, гъакъыл булан англама болмайгъан затланы, законлар булан яраталар. Насип бу дуньяны маллары булан оьлченмей ва ругъ яндангъы парахатлыкъ да тюкенде сатылмай.

Шолай агъвалатланы эшитегенде Ислам дин бары да адамгъа зараллы затланы тайдырып, яхшы хасиятлагъа уьйретегенни бирдагъы керен англайсан.

Къызардашлагъа насигъат

Аявлу къызардашлар! Сиз озюгюзге Къудратны Еси иман, Ислам дин берип оьрге гетергенденсиз, ва сиз бириси дюньяда даимлик насипге умут этесиз. Сизге озюгюзню эдепсиз тутма ошамай, тележекде къартлыкъны ва оьлюмню гезлеп турагъан тиштайпалар йимик болма тюшмей. Гъакъылы бар лайыкълы ва намуслу эргилер, сизин Ислам дин опуракъ гийип, гьорюп, сизге абур сый булан къарай. Нечик чи, къыйматлы затланы биз, адатлы гъалда сейфге, сандыкъгъа салып, кирит уруп сакълайгъаныкъ яшыртгъын тюгюл. Озьюгюзню исбайлыгъызыны, учуз малгъа ошатып, гьорсетме къарамагъызы, яшырыгъызы ва гьорсетме тийишли адам учун сакълагъызы.

Аявлу къызардашлар! Бизин сююмлю Пайхаммарыбыз ﷺ Муслим тапшурган инамлы гъадисде айтгъан тиштайпалардан болардан къоркъугъуз ва сакъ болугъуз! Гъадисде булай айтыла: «Мени уьметимни мен гьормеген эки журасы жагъаннем агълюлени бириси гъисаплана: (...) шолар – гийинген ва шону булан бирге, эргилени гъавасландырагъан, олагъа гъасирет болагъан ва гезюн къызды-

рагъан ялангач тиштайпалар. Олар женнетге гирмежек ва йыракъ мезгилге йыылгъан ону ийисин де сезмежек». Аявлу бусурман къызардашлар! Бириси дюньяда бир янгъа да къошулмайгъан (нейтрал) зона ёкъ. Женнетге гирмейгенлер, борчлу кюйде жагъаннемге баражакъ. «Жагъаннемде лап аз ва энгил такъсыр – шо къазандагъы сувну дин къайнатагъан уллу ялын йимик, адамны башмайын къайнатагъан ону аякъ тюбюнде янагъан кьёмюр» (Аль-Бухари, Муслим). Аявлу къызардашлар! Бираз чыдамлыкъ гьорсетсеги, сиз женнетни ханымасы болма имканлыкъ аларсыз. Китапларда язылгъан кюйде, озлени имканлыкъларына гьорединни талапларын кютеген ва озлени къаркъараларын ят гезлерден яшырып, тазалыгъын, намусун ва абурун сакълагъан тиштайпалар, женнет гьюрикылардан эсе, етмиш керен яхшы. Къудратны Есини сююмлюсю – Мугъаммат ﷺ айтгъан инамлы сьзлени гъакъында ойлашып къарагъыз: «Женнет агълюлерден эгер бир тиштайпа бу дюньяда арагъа чыкъса, ол озюню атив ийиси ва озюню шавласы булан гюнбатыш булан

гюнчыгъышны аралыгъын толтурур. Аллагъ булан ант этемен ол башына байлайгъан зат сав бу дюньядан ва онда бар бары да затдан яхшы» (Аль-Бухари, Муслим, Табарани). Буссагъатгъы вакътиде гъатта Ислам динни ёлун юрютеген кьбюсю бусурманлар йылы йылы заманы етишгенде озлени тиштайпаларына чораплар яда тийишли болагъан озге тюрюлю опуракълар гиймей, аякъларын, кьолларын, тешюн, чачларын ачып ююме изну бере. Эгер эргилер бола буса, озлени тиштайпаларына – къызардашларына, къызларына олжаларыны шолай юрюшюне къаршы турма герек. Бизин заманда эргилерде озлени тиштайпаларына бакъгъан талаплыкъ осал болгъан. Мен эргилер озлени тиштайпалары къаркъараларын яшырып юрюсюн учун, олагъа кьол гетерсин деп айтмайман. Буса да, лайыкълы йылы ва гъакъыллы сьз булан шариатгъа гьоре къаркъарасын ябып юрюмекни талап этме герек, тийишли кююнде къатты сьзюн де айтма тюше. Гъатта эргилер тиштайпалагъа ачылып юрюмекни гери урмай буса да, оланы дини

(иман), Ислам, Къудратны Есине ва ону сююмлюсю Мугъаммат ﷺ бакъгъан сюювю оланы ябылып ююме борчлу этме герек. Тарикъатны гъакъ шайыхы Абдулгъамит апанди ﷺ гъатта атеистлени заманында къызы калушлар да гийип сувгъа барагъанда, аягъыны бир ягъы ачылгъаны гьоре. Ол авлетинден шону япгъанны талап этген. Къызы атасына: «Атам, тиштайпагъа аягъыны шо гесегин сама ачыкъ кьойма ярамаймы дагъы?» – деп сорагъан. Шо адилли адам: «Къызым,

жагъаннемни отуна шо ерни биширме кьойма ярайгъан затмы?» – деп жавап берген. Къудратны Еси бары да дин къардашланы ва къызардашланы Озьюне ва озюню Расулуна ﷺ бакъгъан сюювню беклешдирсин, Ону буйрукъларын кютме, Ондан къоркъма, Ол гери урагъан затлардан арек турма насип болсун! Амин.

*Расул Маматханов,
Къызылорт районда
имам Шамилни атындагъы
Солтанянгьорт юрт
межитни имамы*

Янгъыз Аналаны Гюнюнде Тюгюл

Бизге, атасы-анасы савлагъа, олагъа лап яхшы кюйде янашмакъ борч гъисаплана, неге тюгюл, сыйлы Къуръанда булай айтыла (маънасы): «Сени Есинг сен янгъыз Озьюне сужда къылмакъны, озюнгню атанг-анангны сюймекни ва олагъа гьюрмет булан янашмакъны буюра. Эгер оланы бириси осаллашгъан, яда оланы экисе де къавжагъан къартлыкъны даражасына етишген буса, олагъа яман сьз айтма, акъырма, сюювню гъислери, яхшылыкъ ёрайгъан ва гьюрмет этеген илиякълы сьзлер айт. Олагъа рагъмулу, юваш, ириялы бол ва: «Я Аллагъ, мен гиччи заманда олар магъа нечик рагъмулу болгъаны ва тарбиягъаны йимик, олагъа рагъмулу бол», – деп айт («аль-Исра» сура, 23–34-нчю аятлар).

Марьям Алибегова

Бусурманлар озлени ата-аналарына янгъыз пачалыкъ белгилеген, мисал учун, Аналаны гюнюнде яда башгъа тюрюлю байрамларда тюгюл, даим де гьюрметли янашма борчлу. Аналагъа кьеп санавда шигърулар ва йырлар багъышлангъан, шо олагъа тийишли де дюр, неге тюгюл, яштывгъунча, тувуп оьсгюнче ону тарбиялава аналар кьеп къыйынлыкъланы башдан гечире. Биревлеге сабий заманындан тутуп ананы сюювюн сезме имканлыкъ болгъан, биревлер буса озлени аналарын гьорме де гьормеген, тек амма озлени яшларына денгизлер чакъы сююв ва кьеп уллу иссилик берме болгъан. Гъатта бир тюрюлю

себеплеге гьоре анасыз оьсгенлер де ону келпетин гез алдына гелтире, ону гъакъында уллу сююв ва сагъынч булан ойлаша. Озьюню гъислерин эки яндагъылагъа гьорсетмей буса да, тек даим ананы сагъына. Адам уллу бола: кьыркъ, элли, алтмыш йылыкъ чакъына етише, тек нечик болса да, ана етишмей... Къудратны Еси Аллагъ адамланы юреклерин шолай яратгъан. Нечик гъалда да Аллагъгъа макътав болсун! Бизин арабыздан ата-аналарыбыз савларыбыз ата-аналарыбызны бизге рази болмакъ, демек, Яратгъаныбызны рази этгени учун Къудратны Еси берген имканлыкъ саялы Огъар разилик билдирме герекбиз, неге тюгюл, гъадисде булай айтыла (маънасы): «Аллагъны разилиги – ата-ананы разилигинде» (Ат-Тирмизи, Гъаким, Ибн Хаббан, Табарани имамлар).

Ата-аналарын тас этгенлеге де умутсуз болма тюшмей, неге тюгюл, гъадисде булай айтыла: «Ата-анасын къыйыкъсыгъан адам эгер олар оьлген сонг гьекюнюп, Аллагъгъа олагъа шабагъат тилесе, яни, олар учун кьеп дуа этсе, оланы гюнагъларындан гечмекни тилесе, Аллагъ ону атын ата-анасына тынглаву болгъанланы сьдрасына язажакъ» (Абу Давут, Ибн Маджа, Ибн Хаббан имамлар). Шу гъадислерден анлашылагъан кюйде, ата-аналарыбызгъа бакъгъан якъда биз тынглавсуз ва рагъмусуз болгъан бусакъ, бизге шону тюзлеме имканлыкъ бара. Озокъда, бизин гъарибзини ата-анабиз мумин бусурманлар тюгюл, тек Ислам дин олагъа рагъмулу янашывну ва бары да затда тынглаву болмакъны васият эте, шо бизин динге къаршы болмай.

Ислам динде ананы ролюна уллу маъна бериле, ва шогъар Мугъаммат Пайхаммарны ﷺ кьеп санавдагъа сьзлери (гъадислери) шагъатлыкъ эте. Муна шоланы бириси: «Бир гезик бир эргили Пайхаммаргъа ﷺ булай сорав бере: «Адамланы арасындан озюне лап яхшы янашывгъа ким лайыкълыдыр?» Шогъар Расулюлагъ ﷺ булай жавап берген: «Сени ананг». «Сонг ким?» – деп сорай о гиши дагъы да. Дагъы да: «Сени ананг», – деген жавап бериле. «Сонг ким?» – деп бирдагъы да сорай. «Сени ананг», – деген жавап бериле. Дьртюнчю керен сорагъанда, о гиши: «Сени атанг», – деген жавапны ала» (Бухари, Муслим имамлар). Ата-аналарыбызгъа бизин янашывубуз – шо яшларыбызны бизге янашывуну гюзгюсю. Биз озюбюзню ата-анабизгъа нечик янашмакъ, бизин яшларыбыз да бизге шолай янашмажакъ. Ананы гъакъында Аналаны гюнюнде эсте алмакъ азлыкъ эте, ананы алдындагъы озюнгню борчунгню даим де эзде сакълама герексен! Ата-аналаны алдындагъы борчну арты-алды ёкъ, олар бизин учун яшавда башдан гечирген дертлени тазалама, яшлыгъыбызда бизин ёнкюлюк-шашыкълыкъларыбызгъа гьорсетген чыдамлыкъы, бизин учун Къудратны Есине ялбарылары учун разилик билдирме болмажакъбыз. Тек биз, бек къаст этип, шоланы барысын да толумлашдырма герекбиз. Шогъар тюшонюв ата-аналагъа бакъгъан сюювню кьеп керенлер артдыра. Дюньядагъы бары да авлетлеге ата-аналар рази болагъан лайыкълы ва ириялы яшлар болмакъны ёрайман.

Гъалиги технологиялар: болма имканлы заралдан яшланы нечик къорума герек?

Дагъыстанны бусуранлары къайгъылы, авур тас этгенден берли, абурлу ва сююмлю устазыбыз, Чиркейли шайх Сайит апанди вагъши кюйде оьлтюрюлгенли йыл ярым артыкъ заман гетип тура. Буса да ону келпети, ону ишлери, китапла-ры ва насигъатлары, сёзю юреклерибизден, гёзалдыбыздан таймай. Къоркъмаскъалалы Аминат дейген бажив, юреги тебиц, гъакъ юрекден сюеген устазыбызгъа багъышлагъан шигъруну бу номерде охувчуланы да таныш этмеге тюз гёрдюк. Тёбенде шону беребиз.

Шайх Сайит апанди чиркейли

Арабызда болсун деген гишибиз,
Сенсиз нечик болсун бизин шибиз?
Аман гюню, биз къачан гёрюшербиз?
Яйып къоюп гетдинг Сайит устас апандим...

Аллагъымны кёп сюеген къулу эдинг,
Арабызда болсун деген, сен эдинг.
Аман гюню, биз къачан гёрюшербиз?
Яйып къоюп гетдинг Сайит устас апандим...

Гъарам затгъа бакъдырмадын гюзюнгю,
Яман якъгъа къаратмадын гёзюнгю,
Ялгъан этип сейлемедин гёзюнгю.
Яйып къоюп гетдинг Сайит устас апандим...

Къыйынлы гюн талпынагъан тавубуз,
Арабызда хурма битген бавубуз,
Сен болмасанг энни недир савубуз?!
Яйып къоюп гетдинг Сайит устас апандим...

Дуа этдинг жамиятны артындан,
Айрылгъанбыз шо сени рагъматындан
Йылай туруп къалдым сени артындан.
Яйып къоюп гетдинг Сайит устас апандим...

Унутдурдунг ашайгъан ашыбызны,
Къайгъылы этдинг къатын-къыз яшыбызны.
Сен болмасанг ким тутар башыбызны?
Яйып къоюп гетдинг Сайит устас апандим...

Талчыкъгъан гюн чабып сагъа геле эдик.
Гелсек, сени нюрлю юзюнг гёре эдик.
Гелгенде, Баживню де нюрлю юзюнг гёребиз.
Саид устас дадам женнетлени тёрюнде.

Гъар заман сен бизге герек эдинг,
Арабызда гюл битер терек эдинг,
Гъарибизге бир насигъат бере эдинг.
Яйып къоюп гетдинг Сайит устас апандим.

Мажлислерде гъалкъа болуп олтурсакъ,
Уьммет, сени арабызгъа ала эдик.
Гъар затынга гъайран болуп къала эдик!
Тез алгъасап гетдинг женнетге...

Сен болмасанг мажлислени къурмасбыз,
Гъалкъа болуп бир ерде олтурмасбыз,
Сени сёзлерингни унутма болмасбыз!
Яйып къоюп гетдинг Сайит устас апандим...

Дуа учун узатылгъан билегинг,
Яйылмады ачылгъан кёкрегим.
Таш гюзгюдей таза эди юрегинг!
Яйып къоюп гетдинг Сайит устас апандим...

Сендей гиши болуп тюшерми къолгъа?
Бары халкъны сала эдинг иман ёлгъа!
Герти шексиз женнет агълюсен, воллагъ!
Яйып къоюп гетдинг Сайит устас апандим...

Гей къардашлар, нечик амал этейик?
Устас излей энни къайда гетейик?
Сен болмасанг бу дуньяны нетейик?
Яйып къоюп гетдинг Сайит устас апандим...

Мюритлеге къыйын болду, гюч болду,
Энниден сонг оьмюрюбюз пуч болду,
Юрегибиз къайгъы къыйындан толду,
Яйып къоюп гетдинг Сайит устас апандим...

Къайгъы таймай, шатлыкъ гирмей юреке,
От-дерт тюшдю таймасдай кёкреке.
Сайит устас бизден гёчдю женнетге.
Яйып къоюп гетдинг Сайит устас апандим...

Устас излей энни къайда барайыкъ?
Сен деп айтып, кимге юрек салайыкъ?
Гелсек – гетсек, кимни къолун алайыкъ?
Яйып къоюп гетдинг Сайит устас апандим...

Аллагъ загъир этди сени атынгны,
Нюрлю этди чархынг, гъар бир ерингни.
Эшитмейбиз энни насигъатынгны,
Яйып къоюп гетдинг Сайит устас апандим...

Бу мусубат бизге тюшген, не этейик?
Гёрме сойсек, кимни гёрюп гетейик?
Кимлер булан энни къурдашыкъ юрютейик?
Яйып къоюп гетдинг Сайит устас апандим...

Халкъ ичинде ачыкъ эди абурунг,
Белгили эди билегенге сабурунг,
Энни нюрден балкъыды сени къабурунг.
Яйып къоюп гетдинг Сайит устас апандим...

Мюритлеринг, гёз яшлары агъылып,
Абзарындан яшыл байракъ таймасын,
Къыбла алдына нюрдей байракъ къагылып!
Яйып къоюп гетдинг Сайит устас апандим...

Ойламадын, бизге заман яман деп,
Бу дюньяда яшагъаным таман деп,
Йылай къалдыкъ энни, дадам аман деп.
Яйып къоюп гетдинг Сайит устас апандим...

Къыйын эди узакъ къалмай алмакълыкъ,
Бу балагъ башыбызгъа гелмеклик.
Энниден сонг гъеч болурму гёрмеклик?
Яйып къоюп гетдинг Сайит устас апандим...

Суал этер ярлыдан да, байдан да,
Къыйынлы гюн шу гъарасат майданда.
Устас бизин излеп табар къайдан да!
Яйып къоюп гетдинг Сайит устас апандим...

Устас шо ерлерде кимлер нетер?
Кюлю мюритлени шапаатгъа элтер,
Сыратдан къутгъарып, женнетге элтер!
Яйып къоюп гетдинг Сайит устас апандим...

Шариатны майданында гезей эдинг,
Тарикъатны денгизинден юзе эдинг,
Бир Аллагъ эди – сени мурадын!
Яйып къоюп гетдинг Сайит устас апандим...

Бары да илмулардан сен оьзюнг ёл алдын,
Гъар бир гече къарап, дарс китап язын,
Гъеч зат ёкъдур, сен, халкъ сагъа сорап, билмейген...
Яйып къоюп гетдинг Сайит устас апандим...

Оьмюрюнде хаталы иш этмединг,
Гъеч бир сама гъашыкълыкъгъа етмединг,
Аламатын оьлгенче загъир болду!
Яйып къоюп гетдинг Сайит устас апандим...

Шу устазны гёрмек пикру этигиз,
Шу девлетте етмекге шюкрю этигиз,
Къыямат гюн ярыкъ болур бетигиз!
Яйып къоюп гетдинг Сайит устас апандим...

Машгъул болуп, шуну охугъанлагъа,
Таза юрекден шуну анлагъанлагъа,
Дюньяны гюнагъларындан Аллагъым гечсин,
Сайит устазым шапаат этсин...

Сен эркин адаммысан яда къулмусан?

1 « Къардашларыбызны арасында оьзлени маънасына гёре Абдулла, Абдулкерим деген ва олагъа ошагъан башгъа уллу атланы, демек, таржума этгенде «Аллагъны къулу», «Уллу Чомартны къулу» деген маънадагъы атланы юрютегенлер бар. Тек шоллай атлары булангъылар Яратгъаныны алдында баш ийме – Ону булан аралыкъ тутма эрине. Олай нечик бола дагъы? Нечик болсун, адам ялгъан айтагъан, ол Аллагъны бир къулу да туюл болуп чыгъа. Бир керен, Бишр оьзюню къурдашлары булан

уюнде кеп чегегенде, арфаны авазы уйден тышгъа да эшитилингенде, оланы уюню къыры-ындан оьтуп барагъан бир адилли адам о гишини къаравашына: «Бу уйню еси эркин адаммы яда къулму?» – деп сорагъан. Къараваш: «Эркин адам», – деп жавап берген. Шо гъар сорагъан адам: «Тюз айтсан, нечик чи, о адам къул болгъан эди буса, оьзюню Есине бакъгъан якъда этиканы нормаларын сакълар эди», – деп жаваплангъан ят гиши ёлун узатгъан. Хапарсыздан Бишр о лакъырны эшите. Ол шо ят гишини артындан ёл чыгъа,

артындан етише ва оьзюню къаравашына айтгъан сёзлени такрарламакъны тилей. Ол да такрарлай, ва оьзюню бетине топуракъ сюртюп, ваягъ этип йылай: «Ёкъ, мен къулман, ёкъ, мен къулман», – дей. Шо гечеден тутуп ол гъёкюнчге тюше, Къудратны Есине ириялы бола. Сен эркин адаммысан яда Къудратны Есини къулмусан? Эгер Къудратны Есини къулу бусанг, гъёкюнчге тюш, яшавну кеп чегив къайдасын къой, Аллагъгъа къайт, ва сени биринчи абатын намаз къылыв болсун!

– Тагъажут намаздан сонг не дуалар охумагъа герек?

– Тагъажут намаздан сонг охулагъан хас дуалар ёкъ, оъзюгюзню тилеклеригизни билеген кююгюзде Есибиз Аллагъа тилемеге боласыз.

– Къатынгишиге шалбар булан туника гиймеге яраймы?

– Мунда гери урув ёкъ, айрокъда уйде гие буса. Амма тышгъа чыгъагъанда тиштайпаны опурагъы шариат талап этеген кюйде болмагъа тарыкъ. Тиштайпаны опурагъы сыланьп болмагъа герекмей, ондан ону эти гёрюнге герекмей, бары да санлары ябылып болмагъа тийишли (бетинден ва къолларыны аяларындан къайры).

– Спирт къошулгъан атир ийислер намазгъа тиери?

– Мунда гери урув ёкъ ва шолай атир ийислер себи намаз къылмагъа яратыла.

– Къашлары бек къалын ва эрши даражада буса, къатынгишиге оланы гесмеге яда юлюмеге яраймы?

– Эгер къатынгишини къашлары гертиден де бек эрши даражада буса оланы артыкъ этмей къыркъмагъа ярай, юлюмеге де, юлкъуп алмагъа да гери урула.

– Намаз къылагъанда башына не буса да гиймек борчму?

– Имканлыгъы бар туруп намазны вакътисинде башына нени буса да гиймей къоймакъ яхшы тюгюл, амма шо борч да тюгюл. Уъстевоне, сюннетни юрютмей туруп къылынган намазгъа болагъан шабагъат да кем бола. Ондан къайры, башында нени буса да янгъыз намазны вакътисинде тюгюл, гъар заман гийип юрюмек да яхшы экенни гъакъында да билмеге тийишли.

– Ата-анасы къаршы буса, ораза тутмагъа яраймы?

– Инг башлап, гъар авлет учун ата-ана – сыйлы адамлар, олагъа гъюрмет ва абур-сый этмеге тарыкъ. Къуръанда яшлары ата-анасына илиякълы, тынглаву ва абур-сый этип янашмакъны талап этеген хыйлы аятлар бар. Оланы хатирин къалдырагъан бир зат да айтмагъа, этмеге, гъатта олагъа хатиржан болмагъа да ярамай. Дин бизге ата-анагъа йымышакъ юрекли ва рагъмулу болмагъа гёрсете. Амма ата-анагъа тынгламагъа герекбиз олар айтагъаны Яратгъаныбызны буйрукъларына къаршы чыкъмай буса. Ораза тутув буса – Есибиз Аллагъы буйругъу, шолайлыкъ да ону тутмагъа борч, ата-ана шогъар къаршы буса да. Буса да, шо масъалагъа тюз кюйде янашмагъа тарыкъ. Ата-ана къаршы буса, олар булан эришмек, хыр тутмакъ демек болмай. Шолай этмеге ярамай. Нечик айтса да, не йимик пикруну яны буса да, олар ата-ана ва шо саялы олагъа гъюрмет, абур не заманда да этилмеге борч. Биз ата-ананы сайлмайбыз, тек олагъа гъюрмет ва абур-сый этмеге борчлубуз.

– Къылынмай къалгъан намазланы телейгенликни нечик буса да бир низамы бармы?

– Борч (парз) намазланы телейгенликни китапларда оъз къайдасы гёрсетилип бар. Тёленмей къалгъан намазлар эки бёлюкге бёлуне: бир тюрюлю себеплеге гёре къутгъарылгъанлыр, шариат да оланы уъзюрю санайгъан – масала, эсден тайгъанда, намазны вакътиси гелгенче юхлап къалып ва уянгъанда ону заманы гетгенде ва шолай башгъалары. Булай намазланы тёлемек борч ва имканлыкъ тувулунгъандокъ, узакъгъа къоймайлы оланы къылмагъа тарыкъ. Гъакъылбалыкъ чагъындан тутуп себепсиз къылынмай къалгъан намазланы (эринчеклик, гъайсызлыкъ этип ва шолай оъзге тюрюлери) – парз намазланы тезокъ да къылмагъа тарыкъ. Шолар саялы бусурман адам оъзюню болгъан чакъы кёп заманын багъышламагъа тарыкъ болур ва гъар мюгълетин (агълюсюн сакъалмакъ учун къазанагъан вакътисинден, юхудан, аш ашайгъан замандан башгъа вакътилерде) намаз тёлевге багъышламагъа тарыкъ. Тёленмей къалгъан намазлар саялы да гъакъ юрекден товба этмеге ва гележекде агъамиятсыз янашмакъдан сакъланмагъа тарыкъ болажакъ.

– Газетде Къуръанны бир-бир сураларын биз охуп болагъан кюйде язгъанны сюер эдим.

– Къуръанны тажвид ва магъраж булан охуп болмакъ учун газетде язгъан булан бажарылагъан иш тюгюл. Шо саялы сыйлы аятланы охумагъа уйренмек учун муаллим тарыкъ болажакъ, дагъы ёгъесе хаталар этилмеге бола.

– Бир адам ёл ягъада законсуз кюйде бош майданны алгъан болгъан ва гъали сатма сюе. Шону сатып алмагъа яраймы?

– Шариатгъа гёре, еси ёкъ топуракъны кимесе бирев алып къоллап, ону-муну чачып жанландырса, шо шоныки санала. Амма гъалиги заманда шолай ессиз къалгъан топуракъ бар деп айтмагъа кыйын. Сизин гезигизде ёл ягъадагъы топуракъ пачалыкъны еслигинде бола, шо саялы сиз ону сатып алмагъа сюйсегиз тийишли документлер ёкъ саялы, гележекде уллу масъалалар болмагъа ва шо топуракъ гесекни сизден чыгъарып алмагъа болажакъ.

Аяву охувчулар, "Мобильный байлав-лукъ" деген рубрика-бызгъа SMS-лер геле. Тюнде шоланы бере-биз. Шолагъа сиз де язмагъа боласыз. Бизин номерибиз: **8988-296-94-22**

– Жумагъондеги сюннет киринивню къатынгишиге нече болгъунча киринмеге ярай? Алдындагъы хамисгъон киринип къоймагъа ярамы?

– Къатынгиши болсун, эргиши болсун жумагъонгю киринивню эртен намаздан башлап тюш намаз болгъунча киринмеге бола. Алдындагъы хамисгъон киринмеге де ярай (эртен намазгъа ювукъ вакътиде), эгер жумагъон ораза тутмагъа хыйл бар буса.

– Мен эшитген кюйде, гъайизни вакътисинде къатынгишини тюгю тюшмеге ярамай. Шо тюзмю?

– Ёкъ, тюз тюгюл.

– Вахтовый деп айтылагъан къайдада ишлемеге яраймы? Сорайгънымны себеби шо вакътини ичинде жума намазгъа бармагъа болмайбыз, неге тюгюл ишден айрылмагъа, къыргъа чыкъмагъа къоймай. Нечик болмагъа тарыкъ экен бизге?

– Бу масъалада иш ёлбашчыларыгъыз булан гъакълашып, жума намазны къутгъармайгъан кюйню этмеге тарыкъ. Бусурман адам учун жума намаз борч, шо саялы ону къутгъармагъа да ярамай. Ишде шо гъалны англатып етишдирмекни къастын этмеге ёл излемеге герек болур.

Рузнама

Март

дни	Утрений	восх.	Обеден.	После-обеден.	Вечерн.	Ночной
1	5:47	7:22	13:01	16:06	18:40	20:05
2	5:46	7:21	13:01	16:07	18:41	20:06
4	5:43	7:18	13:01	16:09	18:44	20:09
6	5:39	7:14	13:00	16:10	18:46	20:11
8	5:36	7:11	13:00	16:12	18:49	20:13
10	5:32	7:07	12:59	16:13	18:52	20:16
12	5:29	7:06	12:59	16:15	18:54	20:18
14	5:24	7:00	12:58	16:16	18:56	20:21
16	5:21	6:57	12:58	16:18	18:59	20:24
18	5:18	6:53	12:57	16:19	19:01	20:26
20	5:15	6:50	12:57	16:21	19:03	20:29
22	5:11	6:46	12:56	16:22	19:03	20:31
24	5:07	6:43	12:55	16:22	19:08	20:33
26	5:03	6:39	12:55	16:24	19:11	20:36
28	4:59	6:36	12:54	16:25	19:13	20:38
30	4:54	6:32	12:53	16:25	19:15	20:40